

Prof. Arimantas DUMCIUS

Daugelis mena prieš 80 metų gimusių prof. Alfredą Smailį – įvairiapusiską asmenybę, žymų mokslininką, gydytoją ir politiką, visuomenės veikėją. Pasigendame profesoriaus išmintingų ir i ateitį nukreipiančių žodžių, originalios mąstymenos apie dabarties situaciją.

Prieš tryliką metų Amžinybėn ji išsivedė klastinga ligą. Prieš tai jis mums pasakė: "Išeidamas iš šio pasaulio noriu stipriai trinkteleti durimis." Kas tai – nuovargis, protestas, nusivylimas politika, visais ir viskuo?

Alfredas Smailys gimė 1928 m. gegužės 7 d. Kauno r. Girininkų kaime, ūkininkų šeimoje, auginusioje šeisis vankus. Mokėsi Pažerė pradinėje mokykloje, Veiverių progimnazijoje, o 1949 metais baigė Kauno universiteto Medicinos fakultetą. Buvo nepaprastai gabus mokslui, jo patriotinėms pažiūroms susiformuoti padėjo bendravimas su garbingais Suvalkijos krašto žmonėmis, kunigais, domėjimasis Lietuvos praeitimi ir istorija. Nuo mažens buvo didelis knygos mylėtojas, vėliau sukaupės didžiulę biblioteką.

Kadangi tėviškė dažnai aplankydavo Tauro apygardos partizanai, 1951–1952 m. tébai, brolis ir trys seserys buvo ištremti į Sibirą, o sesuo Aldona Juškevičienė net nuteista. Alfredas, matyt, išliko todėl, kad gyveno ir buvo registruotas pas tetą Dievogalos kaimė, o tremiant šeimą jau mokėsi Maskvos 2-ajame medicinos institute ir buvo žymaus reanimatologijos pradmenų kūrėjo akademiko V. Negovskio aspirantas. Sajūdžio laikais politinių oponentų "mesetas" gandelinis, kad A. Smailys jaunystėje išdavės partizanus yra niekinis. Tai partizanui Antanui Lukšai ir man paneigė Povilas Pečiulaitis-Lakštingala, vienintelis likęs gyvas to krašto partizanas, dažnai lankėsis Smailių šeimoje, kuria Laisvės kovotojai labai gerbė ir gerau pažinojo.

A. Smailys visada buvo valdžios ir partinio diktato opozicijoje ir savo neprikalsumu mąstymu éjo priekyje visų. Būdamas jautrios sielos ir karšto budo, tiesą sakydavo į akis, kokia ji bebūtų. As-

Prof. Alfredas Smailys

pirantūros studijų užbaigimo proga su keliais bendrabučio, vadinamosios Bastilijos, draugais atsiveikino "Rosijos" restorane, Maskvoje. A. Smailys pasakė emocingą kalbą apie Lietuvos valstybę ir rodydamas į žemiu esanti Kremlį pridurė, kad jo sienas lietė Lietuvos didžiojo kunigaikščio Algirdo kardas. Alfredui už tai teko pavuoti Maskvos požemiuose. Čia jam pagelbėjo akademiko V. Negovskio autoritetas. Ir vėliau A. Smailys so-

vietinės valdžios "dėmesio" nestokojo.

Būdamas nepaprastai plėčios erudicijos ir aukšto intelekto prof. Alfredas Smailys Atgimimo metu parengė per 30 straipsnių Lietuvos istorijos, kultūros ir politikos klauzimais. Visi jie turėjo nemažos įtakos Lietuvos visuomenės nuomonei. Buvo vienas iš XXVII Knygos mėgėjų draujos atkūrėjų, nuo pat jos veiklos pradžios man teko ne mažai bendrauti. Neteko sustiki tokio išsilavinusio mediko, kuris sugebėtų sukaupti tiek įvairiausią žinių ir mokėtų jas pritaikyti Nepriklausomos Lietuvos atkūrimo reikalams. Alfredą Smailį neabejotinai reikia priskirti tai kūrybinės intelligentijos daliai, kuri nesvyruodama vykdė intelektualinės rezistencijos sovietmečiu darbą. Jo patriotinė tautinė požiūrijuo kiekvienas šalia esantis – ar jis būtų eilinis gydytojas, mokslo darbuotojas, studentas ar nomenklatūros atstovas. Jautėme, kad jis mumis, kai kuriais jaunesniais kolegomis, pasiti-

ki. Aštuntajame dešimtmetyje iš jo rankų gavau Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos sąsiuvinius. Professorius neslepė, kad buvo tikintis, turėjo artimų bičiulių dvasininkų. Man jis padėjo atsikratyti jau natviškos laisvamanybės ir priartėti prie pasaulio idealistinio supratimo nuostatos formavimo. Vėliau kartu susitikdavome ir naudojomės a.a. Juliaus Tamošiūno pogindžio bibliotekos Kalpoko gatvėje leidiniais. Stebėjome, kaip anais laikais A. Smailio veikiamas keitėsi net aštrenių nomenklatūros atstovų mąstymas. Idealizmo skatinamas atėjo į Sajūdį ir čia paliuko ryškų pėdsaką. Buvo Lietuvos Sajūdžio iniciatyvinės grupės narys, Sajūdžio Seimo narys, Kauno sajūdžio tarybos narys, koordinavo ryšius su užsieniu, dalyvavo gincų grupe. Kartu dirbome "Kauno Laiko" redakcinėje taryboje. Visi prisimename jo ugninges originalias kalbas Sajūdžio mitinguose, Kauno sajūdžio taryboje, Seime.

(keliamas į 2 psl.)

Lietuvos atgimimo idealu skelbėjas

Rugpjūčio 2 d. (šeštadienį) Ariogaloje, Dubysos slėnyje, įvyks tradicinis buvusių tremtinių, politinių kalinių ir Laisvės kovų dalyvių saskrydis „Su Lietuva širdy“.

9–10 val. dalyvių atvykimas, transporto statymas pažymėtose vietose, registracija. Saskrydžio dalyviai renkasi prie Ariogalos bažnyčios, formuojama šventinė kolona.

10 val. Lietuvos kariuomenės Karinių oro pajėgų orkestro programa.

11 val. šventinė eisenė į Ariogalos Dubysos slėnį.

12 val. šventės „Su Lietuva širdy“ atidarymas.

12.30 val. šv. Mišias už Tėvynę aukos Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius.

13.30 val. buvusių tremtinių ir politinių kalinių jungtinio choro koncertas; Lietuvos Prezidento, Seimo ir Vyriausybės atstovų sveikišimo žodžiai.

15 val. pokalbiai „i kamerą“ su Lietuvos buvusiais tremtiniais, politiniais kaliniais ir Laisvės kovų dalyviais.

17 val. „Baltijos ke-

lio“ akimirkos.

17.30 val. NATO léktuvų skrydis.

17.35 val. Lietuvos folkloro ansamblių, vokalinės, dainuojamosios poezijos, koletyvų bei pavienių atlikėjų pasirodymai.

21.45 val. diskoteka jauniui.

24 val. šventės pabaiga.

Paskutiniame posėdyje vėl numarintas okupacijos žalos klausimas

Liepos 15 d. šios pavasario sesijos paskutiniame Seimo posėdyje vėl buvo mėginama "pajudinti iš mirties taško" SSRS okupacijos žalos atlyginimo klausimą. Deja, nesėkmės. Dėl šios nesékmės stipriai susijaudinęs Seimo narys A.N. Stasiškis pareiškė Seimui išeinąs iš posėdžio ir negiedosiąs himno.

"Aš išeinu, nes negaliu tyčiotis ir dabar giedoti himno. Aš iš himno tyčiotis dar nepriaugau", - tvirtino nusivylęs Seimo narys.

Seimo narys A.N. Stasiškis dar praėjusių metų spalio 17 d. Seime užregistruavo nutarimo projektą, kuriuo pasiūlė įpareigoti Vyriausybę pradeti spręsti SSRS okupacijos žalos atlyginimo klausimus. Pareikalauti iš okupantės SSRS atlyginti Lietuvos žmonėms bei Lietuvos valstybei padarytą žalą visuotiniu Lietuvos Respublikos piliečių

balsavimu referendumė buvo nutarta dar 1992 m. birželio 14 dieną Vėliau, 2000 m. birželio 13 d., buvo priimtas Lietuvos Respublikos įstatymas dėl SSRS okupacijos žalos atlyginimo. Tačiau pareikštą Tautos valią nei viena Lietuvos Vyriausybė neskubėjo įgyvendinti. Jokių derybių su Rusija šiuo klausimu nebuvo pradėta. Todėl A.N. Stasiškis ir užregistruavo nutarimo projektą, kuris įpareigotų Vyriausybę konkretiems veiksmams.

Minimo nutarimo projektas susidėjo iš dviejų pagrindinių punktų. Pirmasis būtų pavedės Lietuvos Respublikos Vyriausybėi iki 2008 m. kovo 15 d. parengti SSRS okupacijos padarytos žalos Lietuvai atlyginimo problemos sprendimo strategiją ir sudaryti konkretių veiksmų planą bei supažindinti su juo Lietuvos Respublikos Seimo užsienio reikalų bei naciona-

linio saugumo ir gynybos komitetus. Kitas punktas buvo pasiūlymas Lietuvos Respublikos Vyriausybei reguliarai (ne rečiau, kaip kartą kiekvienos Seimo sesijos metu) informuoti Lietuvos Respublikos Seimą apie SSRS okupacijos padarytos žalos Lietuvai atlyginimo problemų sprendimo eiga ir rezultatus.

Šio nutarimo projektas Seimo užsienio reikalų komite buvo "svarstomas" net aštuntą mėnesių. Galiausiai buvo suburta redakcinė komisija iš įvairių frakcijų atstovų ir priimtas visiems tinkamas variantas. Tačiau, kaip paaiškėjo Seimo posėdyje, socialdemokratai ši susitarimą sulaužė. I Seimo tribūnų pristatyti nutarimo projektą išėjęs užsienio reikalų komiteto pirmininkas J. Karosas pareiškė, kad komitetas nutarė grąžinti projektą iniciatoriams tobulinti.

(keliamas į 2 psl.)

Paskutiniame posėdyje vėl numarintas okupacijos žalos klausimas

(atkelta iš 1 psl.)

Tėvynės sąjungos frakcijos narys E.Zingeris taip pat dalyvavo minimoje redakcinėje komisijoje ir patvirtino, kad užsienio reikalų komiteto pirmininkas socialdemokratas J.Karosas buvo pritaręs bendram projektui, bet galiausiai duotą pažadą sulaužė.

“Visi buvo sutarę, kad tai bendras projektas ir jis dabar atšauktas. Tai – labai keista, labai negarbinga. Geriausias atsakymas į Dūmos pareiškimą, kuris žemina mūsų valstybės orumą, būtų šis orus ir labai ramus atsakymas dėl žalos atlyginimo, kuris prateštų mūsų valstybės siūlą, politikos siūlą. Tai būtų pats geriausias atsakymas į paskutinį radikalių Dūmos pareiškimą. Mūsų neradikalus, ramus pareiškimas būtų atsakymas į jų radikalizmą. Deja, taip neįvyko. Tenka apgailestauti dėl kolegų, ši kartą socialdemokratų, visiškai nesuprantamo ir gedingo elgesio šiuo labai svarbiu Lietuvos valstybei klausimu”, – tvirtino E.Zingeris Seimo posėdyje.

Seimas balsavo dėl to, kad nutarimo projektas būtų grąžintas tobulinti. Už tai, kad jis būtų tobulinamas, balsavo 40, 14–prieš, 2 susilaikė. Taip buvo nuspręsta grąžinti projekta į iniciatoriams tobulinti, o Vyriausybė “atleista” nuo aktyvių veiksmų, reikalaujant atokupacijos žalos atlyginimo.

Po balsavimo pasisakęs Seimo narys A.N.Stasiškis neslėpė savo apmaudo: “Ką tik mes padarėme labai gedingą veiksmą, kuris (aš iš anksto atsiprašau, nes sunku rasti žodžių įvertinti) yra tolygus išdavystei ir niekýbei. Tiek jau to. Kodėl reikėjo tolaukti aštuonis mėnesius? Nutarimo projektas aštuonis mėnesius pragulėjo pagrindiniame komitete. Visiškai paprastas tekstas be jokių aštrių replikų, be nieko. Grynai dalykinis prašymas, siūlymas Vyriausybei. Po to vyko didelis pasitarimas, dalyvavo keli pareigūnai iš Užsienio reikalų ministerijos, Teisingumo ministerijos darbuotojai su ministru priešakyje, Aukščiausiojo Teismo, Genocido ir rezistencijos tyrimo centro, Finansų ministerijos atstovai. Visų buvo bendra išvada, kad reikia tokio nutarimo, tokio žingsnio. Buvo pateikta daug siūlymų komitetui. Užuot nagrinéjus, derinus, jis praguojė komitete. Pastaruoju metu buvo sudaryta darbo grupė. Darbo grupė suredagavo naują tekstą, kuriam pritarė ir pats komiteto pirmininkas, ir

visi atstovai darbo grupėje. Kitą dieną staiga atmesta, gaus nurodymą iš Vyriausybės kultuaru. Iš pogrindžio. Sakykite, ar čia nėra dvigubo dugno? Būtų labai vaikiškas eileraščius, jeigu sakytų, kad iš to dugno kyšo „Gazpromas“. Deja, blogiau – kyšo labai purvinos ir nešvarios uodegos ir eina kvapelinis, kurį aš jau įvardijau. Dabar po kelių minučių mes giedosime valstybės himnā. Sakykime, iš ko tyčiosimės? Iš himno, iš savės, iš valstybės, iš istorijos, iš Rainių ir Červenės žmonių, iš Sibiro tūkstančių, kurie negržo? Iš ko tyčiosimės?” Galiausiai jis protestuodamas paliko Seimo posėdžio salę.

Dieną prieš Užsienio reikalų komiteto pirmininkas J.Karosas, sužlugdės okupacijos žalos pareikalavimo nutarimą, interviu žurnalistams dėstė rusų argumentus. Jis citavo naujajį Rusijos ambasadorių Vladimiro Čchikvadze, esą šios šalies žmonės šiandien nei psichologiskai, nei fiziskai nėra pasirengę okupacijos žalos atlyginimo klausimo sprendimui.

“Tai buvo nauja gaida, kurią išgirdau iš oficialaus žmogaus ir kurią girdėjau lankydamas Rusijos Valstybės Dūmoje, – sakė URK vadovas. – Tai yra ne politikų noro ar nenoro reikalas, o bendra Rusijoje vyraujanti atmosfera”.

Birželį Maskvoje bendraudamas su Rusijos parlamentarais J. Karosas esą išgirdo, jog „kol nors vienas karas dalyvis bus gyvas, šita problema nebus išspręsta“. Rusų kariai, žygiuodami į Lietuvą, esą jautėsi išvaduotojais ir nežinojo, kad čia liks ir taps okupantais. „Rusijos politikus tai varžo“, – pridūrė parlamentaras. Tačiau jis pažymėjo, jog Rusijai reikėtų „moraliai pripažinti, kad tai buvo okupacija, o ne išvadavimas“, „pripažinti dvipusę situaciją, pagaliau įveikti šitą Rubikoną“.

Anot J. Karoso, atremdamis Seimo narių argumentus rusai priminė, kad jų šalis taip pat patyrė nuostolių – per karą prarado 26 mln. žmonių.

I repliką, kad tokiu būdu pasiduodama Rusijos valdžios propagandinei politikai, URK vadovas pareiškė, esą tokią nuomonę ten būtų galima išgirsti gatvėje. „Turime taikytis į savo nuotaikas, bet atsižvelgti ir į Rusijos nuotaikas – patarimus Lietuvos politikams dalino J. Karosas.

Ingrida VĖGELYTĖ

(atkelta iš 1 psl.)

Labai ryškus buvo jo darbas SSRS Aukščiausioje Taryboje. Jo siūlymu buvo sudaryta parlamentinė opozicinė grupė, kuri suvaidino nemažą vaidmenį atkuriant demokratiją buvusioje SSRS. A. Smailio iniciatyva sudaryta komisija Molotovo-Ribentropo pakto pasekmėms tirti. Neabejoju, kad komisijos istoriniai nutarimai vėliau sudarė prielaidą Lietuvos Nepriklausomybei atkurti.

Tautos didvyriu jis išliko Sausio 13 dienomis, kai rusų ir vokiečių kalbomis kreipėsi į okupacinės armijos karius Kauno televizijoje. Jo kalba po kelių minučių buvo perduota pasaulei iš Berlyno radijo centro. Paminėtina A. Smailio iniciatyva, kai jis tiesiogiai ar netiesiogiai dalyvavo Kauno Vytauto Didžiojo universiteto, Paminklinės Kristaus Priskėlimo bažnyčios atkūrimo darbuose. Profesorius vienas iš pirmųjų paskelbė Postdamo konferencijos sprendimus niekiniais Karaliaučiaus krašto atžvilgiu.

Būdamas laisva asmenybė, nesusiejo savo gyvenimo sujokia partija, nors buvo Lietuvos politinių kalinių ir tremtiniių sąjungos, jos leidinio „Tremtinys“ redakcinės kolegijos nariu. A. Smailys padėjo kurti Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorijų) partiją. Būdamas aukštos dvasinės kultūros, sąžiningas, tiesmukiškas ir kandus jis daugeliui kėlė įtampą. Daugelį pranokdamas intelektu, kai kurių politikų ir „visuomenės veikėjų“ buvo nemégiamas, net šmeižiamas. Sajūdy-

je buvo nepamainomas dokumentų rengėjas, kategoriskai atmesdavo netiesą ir netikslumą, nevengė aštresnių žodžių. Manau, dėl šių ir kitų priežasčių, konkurencijos sumetimais, profesorius galimai nebuvu pasiūlytas kandidatu į Lietuvos Aukščiausiąją Tarybą ir netapo Nepriklausomybės atkūrimo Akto signataru. Sajūdžio I suvažiavime jam neleido pasisakyti po R. Paulausko kalbos, kur jis būtų motyvuotai pasisakęs už kelią į Nepriklausomybės atkūrimą. Daug kas jis ignoravo, todėl vėliau jis pasitraukė iš Sajūdžio. Būdamas konserveratorijų partijos vienu iš įkūrėjų, iš partijos taip pat pasitraukė. Tačiau didžiausią smūgį patyrė, kai Kauno Sajūdžio įgaliotinių susirinkime staiga vieno dalyvio buvo apkaltintas išdavęs tėviškės partizanus. Aš, šalia sėdėjės, spėjau jį sugriebti, nes profesorius buvo ištiktas šoko. Ši (mums žinoma kieno) užsakytą provokaciją ir netiesa jį beveik palaužė ir galimai pablogino jo sveikatos būklę. Paskutinė A. Smailio kartu su prof. V. Nezgada iniciatyva – 1994 m. balandžio 9 d. Rygoje įkurta visuomenės organizacija „Baltijos vienybė“ („Baltic Unity“). Jos tikslas buvo siekti Baltijos šalių vienybės (konfederacijos) ekonomikoje, gamyboje, energetikoje ir kt.

Jaučiu pareigą nors trumperai paminėti jo Atgimimo meto intelektualų straipsnių

Lietuvos atgimimo idealų skelbėjas

jųairovę politikos, kultūros, filosofijos tematika. Visi jie buvo parengti labai profesionaliai, iš jų matosi aiškus Lietuvos problemų ir ateities numatymas. Jau 1990 m. apie kuriamą Nepriklausomos Lietuvos santvarą profesorių raše: „Daugiapartinė sistema, kuriai esant partijos persasi, trypia sąžinę, garbę ir net valstybės interesus visada baviasi parlamentinės demokratijos krize. Parlamento ir Prezidento valdymo subalansavimas būtų geriausias Lietuvos ateities kelias. Šis kelias neleistų partijoms išskelti savų siaurų interesų aukšciau taučios interesų“ („Vienybės architektūra“, Kauno tiesa, 1990-03-10).

Arba: „Gėrio, tiesos ir blogio takoskyra yra niekieno žemėje... Tos dalys nuolat kovoja tarpusavyje. O kiek daug žmonių perbėginiėja keičiantis politinei, socialinei ir moralinei situacijai iš vienos pusės į kitą. Žmogus yra silpnas ir nuolatos nusidea – žodžiais, veiksmais ir mintimis. Atgaila bei savo paties moralinio portreto savikritiškas įvertinimas galėtų žmogui susteiki stiprybės šių dienų vėjų pagairėse.“

Argi tada ne apie dabarties situaciją kalbėjo prof. Alfredas Smailys?

Profesoriaus Alfredo Smailio šviesus atminimas išliks jų pažinojusių Lietuvos žmonių širdyse kaip doros, meilės žmonėms ir tautai, savo Tėvynėi simbolis.

Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto informacija

Dėl pilietybės įstatymo

Seimas priėmė Pilietybės įstatymo pakeitimą įstatymu su Respublikos Prezidento pataisomis.

Respublikos Prezidento dekrete konstatuojama, kad Seimo priimto įstatymo vienos iš pagrindinių tikslų – įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. lapkričio 13 d. nutarimą, tačiau įstatyme nustatant pilietybės santykį reguliavimą nebuvę paisoma konstitucinio reikalavimo, kad Lietuvos Respublikos pilietis kartu gali būti ir kitos valstybės piliečiu tik ypač rečiai – išimtiniais – atvejais.

Lietuvos Respublikos Prezidentas siūlė pakeisti įstatymo 1 straipsniu keičiamo Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo 17 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„Asmenys, nurodyti šio straipsnio 1 dalies 2 punkte, teisę į Lietuvos Respublikos pilietybę įgyvendina, kaiatsisako turimos valstybės pilietybės.“ Seimo priimtame įstatyme buvo numatyta išimtis lietuvių kilmės asmenims, tradiciškai gyvenantiems valstybėse, su kuriomis Lietuvos Respubliką skiria valstybės siena. Tokios išimties Respublikos Prezidentas pasiūlė atsisakyti.

Taip pat Prezidentas siūlė atsisakyti nuostatos, numatantios išsaugoti Lietuvos pilietę tais atvejais, kai asmenys įgyja Europos Sąjungos ir NATO valstybių narių pilietybę.

Prezidentas nepriehistoravo, kad Lietuvos pilietybę išlaikytų asmenys, gavę pilietybę tos valstybės, su kuria Lietuva yra pasirašiusi sutartį dėl

dvigubos pilietybės. Iki šiol tokios sutarties Lietuva dar nėra pasirašiusi.

Prezidentas taip pat pasiūlė nustatyti, kad šis įstatymas galioja iki 2010 m. sausio 1 d. – informavo LR Seimo narė, Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto narė Vincė Vaidevutė Margiūnienė.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 12 straipsnyje skelbiama, jog Lietuvos Respublikos pilietybę įgyjama gimstant ir kitaip įstatymo nustatytais pagrindais. Išskyrus įstatymo numatytais atskirus atvejus, niekas negali būti kartu Lietuvos Respublikos ir kitos valstybės pilietis. Pilietybės įgijimo ir netekimo tvarą nustato įstatymas – Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymas.

2008 m. liepos 25 d.

Keičiasi Lietuvos politinis veidas

Istorinėje LR Prezidentūroje visuomenėi pristatyta europarlamentaro prof. Vytauto Landsbergio knyga "Europos Parlamente 2007 sausis-gruodis IV". Joje autorius aptaria mūsų šalies įvaizdį nepriklausomybės laikotarpiu, visuomenės požiūrį į esminius gyvenimo reiškinius, kartais atskiestą abejingumu. Vieniems vis tiek, į kurią puse suka Lietuva, kiti teigia: man ne vis tiek. Profesorius knygoje fiksuoja ir parodo tam tikrus pavoju, galinčius pažeisti mūsų pilietiškumą, nuvertinti sukaupthus idealus.

Pokalbi vedė prof. Leonidas Donskis. Jis be kitų klausimų uždavė ir ši: "Kai kurių Lietuvos piliečių nesidomėjimas šalies gyvenimu yra akivaizdus. Kas tai? Kartu kaita, nuovargio ženklai, tam tikros programos neįgyvendinimas ar visuomenės nusivylimu politiniu gyvenimu apraška?" Prof. V.Landsbergis į ši klausimą atsakė: "Per pastaruosius 20 metų sumažėjo žmonių, ku-

riems tai, kas vyko Lietuvoje, nebuvo "man vis tiek". Dėjome daug vilčių į jaunimą, kuris užaugas nepriklausomoje Lietuvoje ir jiems "ne vis tiek", kasvyksta šalyje. Tačiau ir tarp jaunų žmonių yra abejingū, kuriems arčiau materialinė nauda, laikinas linksmas gyvenimas".

Profesoriaus viena iš įžvalgų – per 20 nepriklausomybės metų tautinės mokyklos programa, įgalinant diegti atsidavimą savam kraštui, artimui – neįgyvendinta arba įgyvendinama tik iš dalies. Jei

sąmoningos visuomenės narį nedaug – padėtis darosi grėsminga.

Apie tautos savimonę, patriotiškumą, žiniasklaidos "paslaugas" ir nepamatuotas "vertėbes" skaitytojas ras bent dalįatsakymu ir pretekstą susimąstyti. Knygoje paskelbtu profesoriaus pasisakymai konferencijose, išspausdinti paskelbtu pranešimai, straipsniai, kiti tekstai, primeinantys svarbius politinius įvykius ir knygos autorius požiūrį į juos.

"Tremtinio" inf.

Prof. V.Landsbergio susitikimo su Kauno visuomene akimirka Zenono Šiaučiulio nuotr.

Nusilenkta kritusiems už Lietuvos laisvę

Liepos 12 d. šalia Ukmergės esančiame Mūšios parke, įkurtame monsinjoro Alfonso Svarinsko iniciatyva pagerbtu Didžiosios kovos apygardos partizanams, aukotos iškilmingos šv. Mišios už Lietuvos partizanus. Šv. Mišias aukojo Panėvėžio vyskupas Kauneckas, padedamas monsinjoro A.Svarinsko ir dar trejetu kunigų. Tai tradicinis kasmetinis renginys, kurio sielayera monsinjoras A.Svarinskas.

Šv. Mišių metu buvo pasakyta daug gerų ir gražių žodžių neįvardytiems žygdabiams atminti. Taip pat nebuvovo pamiršti ir dar gyvi tebesantys partizanai, kurių, pasak A.Svarinsko, yra apie 250, tačiau dalis jų prikaustyta prie lovos. Kaip visada kovinės dviosios kupinas monsinjoras susirinkusiuosius ragino nuo priešo ne bėgti, bet jį forsuoti ir nugalėti. Nusilenkę tiems, kas su ginklu kovoje krito už Lietuvos laisvę, daug dėmesio buvo skirta ir dabarties problemoms, buvusiems politiniams kaliniams ir tremtiniam, kurie savo kasdieniui elgesiu ir darbu galėtų ir turėtų kurti Lietuvą.

"Ko reikia Lietuvai ginti? Jeine ginklu, tai savo moraliniu elgesiu turite kovoti sublogiu ir

jį nugalėti", – ragino A.Svarinskas iš visos Lietuvos čia susirinkusius keletą šimtų patriotiškai nusiteikusių žmonių.

"Tremtinys" paklausė, kaip monsinjorui kilo mintis įkurti ši partizanų pagerbimo parką, kuris aplink vaizdingas Mūšios upelės pakrantės driekiasi bene 65 hektarus. A.Svarinskas pasakojo, kad ilgus metus kalintas kaip politinis kalintas, niekada nebuvovo paklusnus budeliams, todėl vis nusipelnydavo vienutės. Vienutėje paprastai ilgą laiką būdavo visiškai tamsu. Kad galėtų išverti vienišas tamsoje, monsinjoras kurdavo įvairiusius planus, projektus. Vienutėje prisimindavęs, kaip savo kaime prie Mūšios pakrančių vaikystėje ganę karves ir nutarė kaip tik tose vietose įkurti parką.

Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, monsinjoras savo sumanymo neužmiršo. Jis užsienyje sutiko iš tų pačių vietų kilusį išeivijir, papasakojęs jam, kad jo tėvas vienos bažnyčiai yra paaukojės gražią sumą vitražui, paprašė iš jo paramos parkui partizanams atminti. Taip buvo gauta pirmoji dotacija. A.Svarinskas pasakojo, kad parkas buvo įrenginėjamas iš lėto, jį

tvarkė padedamas gerų žmonių savanorių. Dabar didžiausias monsinjoro rūpestis išlaikeyti ši parką ateinančioms kartoms, pritraukiti čia kuo daugiau jaunimo.

Ypač monsinjoro organizuotus renginius remia krašto apsaugos savanoriai. Jie ne tik pavaišino susirinkusius kareiviška koše, bet po šv. Mišių visus linksmino ir orkestro diksilendas. Pasi-naudojės proga, kad į renginį buvo atvykės KASPvadas plk. Antanas Plieskis, visų žmonių akivaizdoje gražiai prašejo padėti atsigabenti parke surastą 20 tonų sveriančią akmenį, kuris turėtų viršdar vienu parko paminklu.

Buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai išsakė daug šių dieňų aktualijas liečiančių prie-kaištų Lietuvos valdžiai. Kalbėjo Seimo narys Rytas Kupčinskas, buvęs kariuomenės vadas generolas Jonas Krontaitis, signataras Algirdas Endriukaitis. Jis susirinkusiemis dalyviams pristatė atvirą laiško šalies Prezidentui ir Seimo nariams projektą, kuriu bendru sutarimu buvo pritarta. Laiške buvo išreištas nepasitikėjimas Lietuvos teisėtvarkos sistemo-

"Tremtinio" inf.

Įvykiai, komentarai

Didžiojo aštuoneto bejėgiškumas

Japonijoje vykė trijų dienų pasaulio Didžiojo aštuoneto šalių viršūnių susitikimas parodė, kad nepasiteisino pasaulio viltys, jog turtinė klubas imsis kokių nors konkrečių žingsnių ir sprendimų stabdyti energetinių ir maisto kainų kilią, galintį viršti pasauline ekonomine krize. Iki jos beliko visai nedaug. Tuo labiau kad Maskva pranešė, jog dar kels tiekiamų dujų kainą ir šokdins ne tik Europą. Žurnalistai ir politikos apžvalgininkai juokauja, kad Japonijos kalnų kurorte Tojakoje įvykusiame susitikime nebuvu pasiekta jokio rimto susitarimo, o aštuonetas visą dėmesį skyrė naujajai Prancūzijos prezidento N.Sarkozy žmonai ir JAV prezidento Dž. Bušo pasivinėjimui dviračiu. Tiesa, paskelbtu Didžiojo aštuoneto lyderių deklaracija, kur abstракčiai reiškiamas susirūpinimas dėl vis augančio anglies dvideginio išmetimo į atmosferą ir pažadėta iki 2050 metų anglies dvideginio emisiją sumažinti 50 proc. Toks įsipareigojimas primena brūkštėlėjimą šakėmis per vandenį. Apie kovą su klimato kaita postringaujama seniai, bet reikalai beveik nejudą iš vienos. Kaip judės, jei Didžiajam aštuonetui nepriklausančios augančios ekonominės galiūnės – Indija ir Kinija nekreipia jokio dėmesio į klimato taršą, dūmina savo kaminais ir teršia atmosferą. Nei Pekinas, nei Delis negalvoja pasirašyti susitarimo ar įsipareigojimo bent kiek sumažinti oro taršą. Atsakymas tiesus ir paprastas: tokios priemonės sužlugdytu Kinijos ir Indijos ekonomiką. Pekine niekas nė negalvoja uždaryti aplinkos teršiančius fabrikus ir gamyklas. Tad susirūpinimas dėl klimato taršos taip ir liko tik popieruje, kaip, beje, ir kiti svarbiausi dalykai, bandantys priebudytis naftos, dujų ir maisto produktų kainų augimą. Tai tiesioginė grėsmė dar didesnė infliacijai. Mažiausiai dvi Didžiojo aštuoneto šalys – Vokietija ir Prancūzija, tūpčiojo aplink Kremlį ir "Gazpromą". Tai nieko gero nežada Europai, ypač naujosioms ES šalims, buvusioms "sovietinėms respublikoms". Esant tokiai situacijai, susidaro įspūdis, kad niekas nenori pyktis su vis didesnę įtaką pasaulyje įgaunantį Ki-

niją, todėl nuspręsta visų ne-patogių klausimų svarstymą atidėti ateiciai.

Didžiojo aštuoneto susitikime debiutavęs naujas Rusijos prezidentas Dmitrijus Medvedevas nepraleido progos pamokytį ir pagasdinti susitikimo partnerių. Pirmiausia Rusijos prezidentas išreiskė Rusijos nepasitenkinimą dėl Didžiojo aštuoneto susitikimo išvakarėse pasirašyto JAV ir Čekijos susitarimo dėl vieno amerikiečių priešraketinio skydo elemento, radio-lokatoriaus statybos Čekijoje. Kremliaus valdovas nedviprasmiškai užsiminė, jog Maskva imsis priemonių prieš tokius amerikiečių veiksmus. Iš esmės D.Medvedevas beveik žodis žodin paskartojo savo pirmtako V.Putino ne kartą tarptautiniuose forumuose išdėstytais grūmėjimus. Ši kartą apsieita be grūbių išsišokimą, kaip tai ne kartą darė V.Putinas.

Kremliaus pozicija pakankamai aiški: dar labiau sukurstyti Europą prieš JAV. Taip pat dedamos pastangos daryti psichologinį spaudimą Čekijos parlamentarams, kurie turi pritarti JAV valstybės sekretorės K.Rais ir Čekijos užsienio reikalų ministro pasirašytam susitarimui dėl amerikiečių priešraketinio skydo elemento statybos Čekijoje. Kremliaus retorika nesikeičia ir vis labiau primena "šaltojo karo" metodus. Šioje srityje Rusijos prezidentas D.Medvedevas, vis dar apsimantantis esąs vakarietiško stiliumis demokratiniu politiku, užleidžia vietą stalinistinės retorikos specialistui, užsienio reikalų ministrui Sergejui Lavrovui. Jis nedviprasmiškai pareiškė, kad Rusija į priešraketinio amerikiečių skydo elemento statybą Čekijoje ar kur kitur Europoje reaguos "ne diplomatiniais, bet kari-niais metodais". Aiškiau nepasakysi. Stebėtis nereikia, nes Rusijos moksly akademijos ir Rusijos istorijos instituto su-reningoje internetinėje apklausoje dauguma rusų didžiausiu Rusijos didvyriu ir valdovu įvar-dijo kruvinajį Staliną.

Didžiojo aštuoneto viršūnių susitikimas dar kartą įrodė, kad demokratinio Vakarų pasaulio septynetas tik bejėgiškai mirkčiojo, kai naujieji Kremliaus carai vėl ēmė šokdinti pasaulį.

Jonas BALNIKAS

Įspūdžiai iš įsimintinos kelionės

Stengdamasi išsaugoti lietuvių kultūrinį paveldą bei pagerbti savo tautiečius, amžinai pasilikusius Sibiro platybėse, bendrija „Lemnis“ birželio 10–26 dienomis surengė ekspediciją į lietuvių tremties ir kalinimo vietas Sibire, Irkutsko srityje. Ekspediciją sudarė keturių žmonių grupė – patyręs ekspeditorius, fotografas, kelių filmų apie tremtį autorius Gintautas Alekna, kelias į Sibirą 25 kartą, Gražina Žukauskiene – jai tai buvo jau 9-oji ekspedicija bei Tomas Kazulėnas ir Tadas Kvasilius, pernai dalyvavę ekspedicijoje „Misija Sibiras 07“ ir šiemet vėl patraukę į mūsų protėvių tremties vietas Sibire.

Apie šios ekspedicijos aplankytas Sibiro gyvenvietes ir kapines trumpą, enciklopedinę informaciją pateikėme „Tremtinio“ Nr. 25, 26. Dabar skaitytojams pateikiame jaunujų ekspedicijos dalyvių Tado KVASILIAUS ir Tomo KAZULĖNO įspūdžius iš šios įsimintinos kelionės.

I vieną iš didžiausių Sibiro miestų Irkutską atskridome ankstį ryte. Mus šiltai priėmė ir visos ekspedicijos metu globojo Liudmila Strižniora, Irkutsko lietuvių bendruomenės „Švyturys“ pirmininkė. Aktyvia saviveikla užsiimant į jaunujių lietuvių grupėi Irkutsko atvežėme lietuviškų tautinių drabužių, kuriuos malonai sutiko padovanoti Mažeikių choreografijos mokyklos šokių kolektyvas „Kaušutis“. L. Strižniora nuoširdžiai dėkojo kolektivo vadovei Jolantai Tendienei už šią dovaną, kurios su nekantrumu laukė: „Mes persiūsime, prisitaikysime pagal savo poreikius, kad tik turėtume nors skiautelę tautinės medžiagos,“ – džiugavo ji.

Vis tik pagrindinis mūsų ekspedicijos tikslas – lietuvių tremties ir kalinimo vietų lankymas, kapinių sutvarkymas, įamžinimas, inventoriavimas. Todėl nieko nelaukę padėjom i Ust Ordinskį. Ižengus į kapines susidarė tokis įvaizdis, jog laikas čia sustojęs, nepraeinamai priželė krūmų ir medžių, likę vos keletas stipriausiai kryžių, o ir šie jau skaičiuoja paskutines dienas. Kapinėse išties buvo nemažai darbo, iškirtom tankiai priželiusius menkaverčius krūmus, atstatėm keletą išvirtusių kryžių. Darbus sunkino lietus, tačiau mūsų ekspedicijos ir bendruomenės „Švyturys“ entuziazmas nuo to nenukentėjo. Be viso to, pastatėm ilgaamžį ketaus kryžių. Didinę, 4–6 metrų aukščio mediniai tremtinių kryžiai, stovėję daugiau nei pusę amžiaus, greitai išnyks, o mūsų pastatytais atminimo ženklas, jei pikta ranka nepaliess, stovės gerokai ilgiau, primindamas mūsų tautiečių dalią čia, Sibire. Kapinėse dirbome kartu su keletu jaunuolių, bendrijos „Švyturys“ nariais, lietuvių tremtinių vaikais ir vaikais, kurie nuoširdžiai domėjos Lietuva. Jiems ji – tolima ir egzotiška antroji tėvynė.

Kitas mūsų ekspedicijos

Ust Ordinskio kapinėse

taškas, kurį privalėjome pasiekti yra Chužyras, gyvenvietė, iškūrusi Baikalo ežero Olchono saloje. Pusiaukelėje sustojome Bajandajaus gyvenvietės kapinėse, kuriose gyveno nemažai lietuvių. Iš kažkadačia buvusių lietuvių kapų likę vos pora kryžių, kiti – gamtos ir žmogaus sunaikinti. Ne daug liko laiko, kad iš šių kapų visiškai išnyktų tremties pėdsakas. Negalime leisti, kad būtų užmirštas lietuvių vargas šioje tremties vietoje, ypač žinant, kad tokį apleistą vietą Sibire skaičiuojama dešimtimis, o šimtai. Kiekvienas išlikęs tremties pėdsakas yra labai svarbus istorinei mūsų atminčiai. O kiek kapinių jau išnykę?! Nemažai jų jau pasiglemžė taiga, sunaikino miškų gaisrai, nemažai jų užlietos vandens, stant hidroelektrines ar prasčiausiai sunaikintos visagilio laiko... Irktusko bendruomenės ir mūsų ekspedicijos sutarimu nusprendėm, kad Bajandajaus kapinėse taip pat turi stovėti nulietas kryžius, kuris duotų žinoti, jog iš čia buتا lietuvių.

Po kelių valandų pasiekėme Baikalą – giliausią pasaulio ežerą, sudarantį apie 20 proc. pasaulio gėlo vandens atsargą, įvardijamą kaip vieną iš pasaulio gamtos stebuklų. Ir išties – uolos išsikišusios į ežerą, sniegutatos viršukalnės; neaprūpiamas smaragdinis Baikalus mus nustebino savo didingumu. Keltu persikelėm į Olchono salą, – tokius vaizdus mačiau pirmą kartą.

Idomu, kaip jis atrodė lietuviams tremtiniams – ūkininkams, kunigams, inteligenčiams, režimo išplėštiems iš namų? Jiems nebuvė laiko džiaugtis, dauguma tremtiniai dirbo žuvies pramonėje – gaudė žuvį Baikalo ežere, ją doroho. Vasarą jie gyvendavo valtyse, žiemą – mediniuose nameliuose ant rogių, aptinkuotuose šlapiu sniegui, toli nuo kranto. Rudenį, kol ežeras dar būdavo ne visai užša-

Sveikiname

„Niekada neabejojau, kad laimėsime!“ – šiuos žodžius pasakė buvusi Mordovijos lagerių politinė kalinė, Sibiro tremtinė Nijolė Sadūnaitė.

Gyvenimo pradžioje pasirinkote vienuolęs, vėliau – disidentės, aktyvios kovotojos už Lietuvos laisvę, kelią. Juo žengiate ir šiandien. Jūs – pirmoji, garsiai pasakiusi teisibės žodžius apie slaptuosius Ribentropo-Molotovo susitarimus prie A. Mickevičiaus paminklo surengtoje pilietinėje akcijoje, ilgą laiką talkinote ir platinote „Lietuvos Kalalikų Bažnyčios Kroniką“. Jūsų nuostata – niekada neabejoti, kad laimėsime, – aktuali ir šiandien.

Ši vasara dovanota Jums, sesuo Nijole, Jubiliejinių gimtadienį. Nuoširdžiai sveikiname, linkime sveikatos, aktyvios pilietinės pozicijos, Dievo palaimos.

LPKTS valdyba

* * *

Nuoširdžiai sveikiname Marijampolėje gyvenančią Intos politinę kalinę Eugeniją ŽEMAITYTĘ garbingo 80-ojo gimtadienio proga. Linkime geros sveikatos, daug gražių, laimingų dienų ir Dievo palaimos.

Bendro likimo draugai

Jubiliejaus proga sveikiname ilgametį tarybos narį Broniau Ramanauską,

*Negrīžta valandėlė nė viena,
Ir nė vienai minutei metai nesustoja...
Tegul gyvenimas Jūs darbus tėsia,
Tegul sekėmė visur visuomet lydi
Ir šimtų metų tveria sveikata.*

LPKTS Alytaus skyrius

Padėkime Pažaisliui!

17 amžiuje Pažaislyje iškūrė Kamaldulių vienuolai. Vėliau, jau 20 amžiuje, apleistas ir karūnuniokotas vienuolynas buvo perduotas iš Čikagos atvykusioms Šv. Kazimiero kongregacijos seserims. Iš jų amžiaus viduryje vienuolyną atėmė sovietų valdžia. Išblaškytas seserų Kazimieriečių ordiną pasidalijo į dvi dalis – viena šiuo metu gyvena Amerikoje, kita, Lietuvoje atkūrus nepriklausomybę, sugrįžo į Pažaislio vienuolyną.

Kazimieriečių ordiną yra stipri dvaisinė, emocinė ir kultūrinė sąsaja tarp Lietuvos ir JAV lietuvių išeivių. Šios seserų rūpinasi vienuolyno atnaujinimu, organizuoja religines bei šviečiamasi programas, kuria įvairius kultūrinius ir socialinius projektus.

Pokalbyje Šv. Kazimiero kongregacijos seserys – Marija, Ona, Aldona ir Adelė, guodėsi, kad vienuolyno vadovybė ir Pažaislio kultūros ir turizmo centras jau ne kartą kreipėsi į Lietuvos Vyriausybę padėti išsaugoti Pažaislio vienuolyno kompleksą. Tačiau jų prašymas kiekvieną kartą atsimuša į abejingumo sieną. Jokios paramos vienuolés, tarp kurių yra ir seserų, praėjusių sunkų tremties kelia, nesulaukė ir iš pasiturinčių žmonių, verslininkų bei statybinių organizacijų vadovų.

Unikaliame architektūriame ansamblyje nėra pa-

prasčiausiai šildymo ir védinių sistemų, todėl kompleksas patalpose kaupiasi drėgmė, naikinanti unikalų kultūros paveldą. Jeigu artimiausiu metu nebus pradėti restauracinių darbų, kyla grėsmė prarasti šią svarbią Lietuvos kultūrinio paveldo dalį.

Pažaislio vienuolyno kongregacijos seserys, Kultūros ir turizmo centro vadovai, panašiu laišku kreipėsi į įvairias valdžios institucijas ir norėjė atkreipti dėmesį į susidariusių padėti, prašė tai padaryti ir „Tremtinio“ redakciją bei Lietuvos politinių kalinių ir tremtiniių sajungą. Negalima prarasti žymios Lietuvos istorinės vertybės!

Pažaislio vienuolynas laikomas vienu iš žymiausių brandžiojo baroko pavyzdžių Šiaurės ir Rytų Europoje. Unikalus baroko perlas byloja apie aukštą Lietuvos kultūros lygi ir jau tris šimtmecius džiugina kiekvieno lankytocio širdį ir akį. Nuostabus vienuolynas ansamblis alsuoją didybe ir harmonija, dvelkia ramybę bei žavi barokui būdingomis, vientisos ir simetriškomis kompozicijomis, kurių pagrindinis ir iškilusias akcentas – bažnyčia. Architektūros ir istorijos sukurtą aplinką formuoja taurius emocinius pojūcius, alsuoją ramybę ir natūraliu dvasingumu.

Midas
URBONAVIČIUS

Lietuvos karas – taip vaizdžiai pokario įvykius mūsų šalyje įvardijo istorikas Kęstutis Kasparas. Tai nebuvo tik pasipriešinimas iš nevilties. Tai buvo tikras, gerai organizuotas, šventas karas prieš tūkstantį kartų skaitlingesnį priešą – kova be vilties vieiniems įveikti kruviną agresorių, žudantį, tremiantį, prievertaujantį mūsų tautą, o bailiesiems ir silpniesiems atverusį kelią į išdavystes.

Lygiai prieš 60 metus, 1948 m. rugpjūčio 4 d., Šiaurės Rytų Lietuvos srities vadu saskrydis nutarė Didžiosios Kovos apygardos (DKA) B rinktinėi suteikti apygardos teises ir užmegzti ryšius su jos vadovybe. Jau kitą dieną srities vadu įsakymu DKA vadu paskirtas DKA B rinktinės vadas Alfonsas Morkūnas-Plienėnas. Jam suteiktas kapitono laipsnis. Gegužės 1-ają A. Morkūnas-Plienėnas, J. Šibaila-Diedukas ir J. Juras-Žilvinys, kaip apygardos atstovai, dalyvavo šios srities partizanų suvažiavime, raportavo apie padėtį apygardoje. Buvo kalbama apie A rinktinės sunaikinimą, buvusio vado Žalio Velnio žūtį, išdavikišką Juozo Albino Markulio-Erelį ir Vytauto Pečiūros-Griežto veiklą. Su jais Plienėnas jau metus nebendradarbiavo, jų vadovavimo nepripažino. Tada buvo nutarta sritį, kuriai priklausė ir DKA, pavadinti Karaliaus Mindaugo vardu. Šis žingsnis, kuriuo dar kartą atsiribota nuo išdavikiško Erelį „centro“, padėjo išsaugoti kovotojų branduolių Ukmergės apskrityje dar bent penkeriems metams.

Didžiausios nesėkmės DKA prasidėjo 1946 m. vasarą, kai pasikeitė apygardos vadovybė ir KGB agentas V. Pečiūra-Griežtas 1946 m. liepos 16 d. įsakymu tapo apygardos vadu. Jis 1946 m. gruodžio 20 d. apygardos pavaldumą perdavė tiesiogiai BDPS. Ją per agentą J. A. Markulį-Erelį kontroliavo MGB. DKA sovietiniams saugumui tapo tarsi eksperimentinė bazė. Apygardos sunaikinimas buvo siejamas su platesniais priešo planais, noru į modelį pritaikyti visoje Lietuvoje. Norėdami nuslepti savo tikslus, i DKA štabą paskirti aktyviausi partizanų vadai patriotai B. Trakimas-Genelis, L. Kupčiūnas-Tigras, A. Kinderevičius-Jurginas, V. Marcinauskas-Tauras, P. Maciauskas-Žirgelis, P. Klimavičius-Uosis. Griežtas propagavo pasyvų kovos būdą, agitavo išsaugoti pagrindines pajėgas ateicių, kai į pagalbą atėis Vakarai. Prasideda platus fiktyvių dokumentų dalijimas partizanams, vadų ir šeimų apgyvendinimas miestuose, daugiausia Vilniuje. Jiems pasitraukus iš kovotojų akiračio, vienas po kito buvo suimi.

1947 m. vasarą A rinktinės struktūroje iš buvusių šešių beliko 4 batalionai po 40–50 kovotojų kiekviename. Jiems vadovavo P. Petkevičius-Dramblis, A. Praškevičius-Narsuolis, V. Žukauskas-Putinas ir K. Gurskas-Riešutas. MGB 1947 m. liepos mėn. raporte nurodė, kad partizanai aktyvių veiksmų nesiima, laikosi Griežto nurodytos pasyvumo takto. Štabo nariai vaikšto po 1–2 vyrus, egzistuojantys būriai jų vadovavimo nejaučia. I Vilnių nuolatiniam gyvenimui iš-

kviečti rinktinės vadas Uosis, bataliono vadas Dramblis, rinktinės štabo viršininkas B. Steponavičius-Milžinas, pakaunėje žuvo Riešutas.

1948 m. vasario viduryje saugumiečiai paskelbė, kad DKA A rinktinė, kaip vadovaujantis centras, nustojo veikusi, būriai išsisklaidė. Pavasarį A

zanas su fiktyviais dokumentais išvyko į Vilnių ir Ukmergę. Rumšiškių apylinkėse veikė J. Ožeraitis-Vaidotas, S. Grenda-Smarkuolis, J. Ciurinskis-Putinas. Stipriausiai A. Praškevičiaus-Narsuolio būryje dar buvo 8 kovotojai, 5 ryšininkai, 27 rėmėjai. Kovojo ir dešimtys pavienių partizanų.

Slučka-Šarūnas. Pastarasis sužeistas gydėsi Plieno rinktinėje ir apie Erelį ir Griežtą aikino tiesą, kurią Plienėnas per ryšininkę Janiną Tamulytę-Vaivaju ir pats žinojo.

1948 m. vasario 13 d. Vilniuje areštuotas P. Klimavičius-Uosis, kelis mėnesius įėjės DKA vado pareigas (MGB nurodymu, nes Griežtas dingo iš akiračio). Nuteistas 25 metus kalėti, į Lietuvą nesugrįzo.

1948 m. rugsėjo 1 d. išleistame įsakyme DKA vadas Plienėnas B rinktinės vadu paskyrė Kazį Ališauską-Spartaką. Sudarytas DKA štabas: vadu paskirtas J. Šibaila-Diedukas, štabo nariais skyrių vadai: organizacinio – J. Juras-Žilvinys, žvalgybos – Valentinas Gleiznys-Šarūnas, informacinių spaudos – Alfonsas Leščius-Šaltekšnis ir jo pavaduotojas Napoleonas Skapas-Aidas, mobilizaciniu – Žilvytis, vado adjutantas Feliksas Šnyras-Tyrūnas, ūkio – Vytautas Imbrasas, ryšių – Vaclovas Morkūnas-Žentas.

Iki 1949 m. daugelis štabo narių pasikeitė. Kai Diedukas išvyko dirbti į Vakarų srities štabą (i jo pareigas paskirtas Jonas Grigas-Genukas), žuvo Žilvinys (jį pakeitė Vladas Ališauskas-Puškinas), Šarūnas (jį pakeitė J. Grigas-Genukas), Šaltekšnis (jį pakeitė Alfonsas Purlys-Bosas), Žilvytis (jį pakeitė V. Morkūnas-Žentas), Tyrūnas. 1948–1950 m. DKA štabo nariais buvo Steponas Satkevičius-Gintytis, Kazimieras Puodžiūnas-Titnagis, Juozas Morkūnas-Klajūnas, vado brolis Stasys Morkūnas-Tarzanas.

1949 m. DKA sudarė 4 batalionai. Jų vadai buvo Spartakas, Titnagas, Vladas Venckus-Kardas, Bronius Jakubonis-Stiklas. Metai buvo skaudūs netektimis, nes 1949 m. gruodžio 30 d. žuvo vadas Plienėnas, jo pavaduotojas Puškinas, kuopos vadas B. Medalkas-Krienas. Kovo 28 d. žuvo Spartakas, jo adjutantas Feliksas Mikoliūnas-Žalgiris ir propagandos-agitacijos skyriaus viršininkas Bronius Morkūnas-Kirka. Gegužės 11 d. kartu su kitaivis vyrais žuvo 3-iojo bataliono vadas Stasys Morkūnas-Vanagas. Žuvus Plienui, Gintytis išvyko į Vytauto apygardą, ten tapo štabo viršininko pavaduotoju.

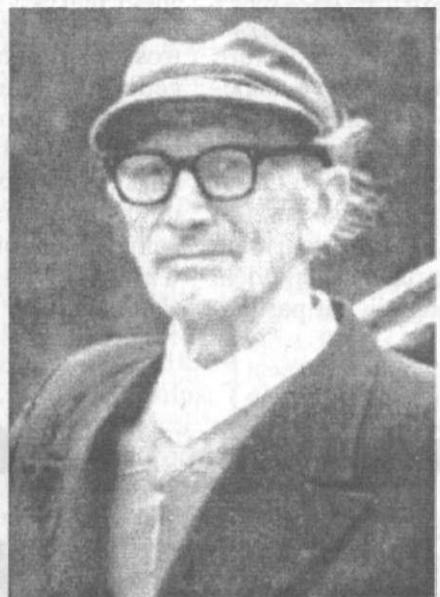
1950 m. lapkričio 25-ąją, LLKS Jūros srities vado įsakymu, DKA buvo panaikinta, tačiau dar trejus metus partizaninis judėjimas buvusios B rinktinės teritorijoje neužgeso. Po Plienėno žūties iki 1950 m. lapkričio 25 d., vado pareigas įėjo Kazys Puodžiūnas-Titnagas (žuvo 1951 m. rugsėjo 26 d.). Jis sudarė naują apygardos štabą, kurio sudėtyje buvo A. Purlys-Ožys, Mykolas Paškevičius-Gylys, Jurgis Šinkūnas-Žalvarinis, Vytautas Strazdas-Vébras, Povilas Puodžiūnas-Žeruolis. Sumanyta kovotojus paskirstyti į dvi rinktines, vadais buvo paskirti: Adomas Širvinskas-Šalmas ir Pranas Kiaušinis-Kiaunė. Faktiškai veikė tik antroji rinktinė. Paskutinis apygardos vado pavaduotojas nuo 1949 m. liepos 12 d. iki žūties 1950 m. balandžio 1 d. buvo Petras Gruzdas-Vétra.

(keliamas į 7 psl.)

DKA reorganizavimo sukaktis

Juozas Šibaila-Diedukas

Stanislovas Mokunas-Tarzanas

Kazys Ališauskas-Spartakas

rinktinėje veikė tik penki partizanų būrių likučiai: P. Jaromsko-Perkūno, A. Kinderevičiaus-Jurgino, Putino, Narsuolio ir Riešuto, o rudenį beliko tik Narsuolio ir Riešuto vyrai bei atskirai besislapstantys kovotojai. 1948 m. vasario 12 d. Meiliūčio sodyboje Leliusiuose, Rumšiškių valsč., žuvo Kulėsius Martynas-Ąžuolas (sūnus Vlado), būrio vadas iš Narsuolio 3-iojo bataliono. MGB duomenimis, vado žūties dieną būryje buvo 4 partizanai, 7 ryšininkai ir 51 rėmėjas. Tuo metu Kruonio apylinkėse dar veikė Dramblis būrys, kuriame MGB suskaičiavotik 4 partizanus: Dramblis, Oži, Zuijki, Liūtė. Gegužinės, Gelvonų ir Musninkų valsč. ramybės nedavė Jurgino būrys, turėjęs 9–17 vyry. Pats vadas A. Kinderevičius-Jurginas 1947 m. kovo 1 d. žuvo Gelvonuose. Kovojo 5 Perkūno partizanai. Šio būrio vadas P. Jaromskas-Perkūnas, partizanai K. Leikauskas-Samanis ir J. Sidaras-Tar-

rinktinėje veikė tik penki partizanų būrių likučiai: P. Jaromsko-Perkūno, A. Kinderevičiaus-Jurgino, Putino, Narsuolio ir Riešuto, o rudenį beliko tik Narsuolio ir Riešuto vyrai bei atskirai besislapstantys kovotojai. 1948 m. vasario 12 d. Meiliūčio sodyboje Leliusiuose, Rumšiškių valsč., žuvo Kulėsius Martynas-Ąžuolas (sūnus Vlado), būrio vadas iš Narsuolio 3-iojo bataliono. MGB duomenimis, vado žūties dieną būryje buvo 4 partizanai, 7 ryšininkai ir 51 rėmėjas. Tuo metu Kruonio apylinkėse dar veikė Dramblis būrys, kuriame MGB suskaičiavotik 4 partizanus: Dramblis, Oži, Zuijki, Liūtė. Gegužinės, Gelvonų ir Musninkų valsč. ramybės nedavė Jurgino būrys, turėjęs 9–17 vyry. Pats vadas A. Kinderevičius-Jurginas 1947 m. kovo 1 d. žuvo Gelvonuose. Kovojo 5 Perkūno partizanai. Šio būrio vadas P. Jaromskas-Perkūnas, partizanai K. Leikauskas-Samanis ir J. Sidaras-Tar-

Užmiršti tremties puslapiai

Tesinys.

Pradžia Nr. 9 (791)

Tada tie, kurie jau prasimūsė į gyvenimą, nutarė – jų tautiečiai turi gyventi! Net jeigu prisieitų pastatyti ant kertos savo tolimesnį likimą! Patarė tremtiniai – aktyvistai pradėjo reikalauti iš valdžios, kad visi europiečiai būtų apgyvendinti vienam kolūkyje. Ir tą kovą išlošė – Kirovo kolūkis tapo tremtinį namais.

Sakoma, kad laisvas žmogus pasijunta tuomet, kai pradeda suprasti, kad viskas gyvenime – tik trumpa akimirka: meilė, neapykanta, įtūžis, kerštas, ambicijos ir visa kita, kad niekam neverta skirti daug dėmesio, nes visa tai – laikina ir nesvarbu. Tai tarsi žmonių veidai pravažiuojančiam traukinyje. Tačiau, kas žmogui svarbu, būtina palieka pėdsaką jo atmintyje. Ir tremties išgyvenimai neįblės iškiekvieno atminties, jie pasilikis visam laikui ir niekas jų nesunaikins. Kaip visą savo gyvenimą kaupiame turtą, taip ir įvykius krauname į atminties podėlius, kartais net pamiršdami, ką turime, kur kas yra...

Rasotais pavasario rytais...

Mamā iš ligoninės išraše negreitai, tik antroje spalio pusėje, kai prasidėjo medvilnės derliaus nuémimas. Visą tą laiką, kol jos nebuvovo, mus prižiūrėjo teta Jadvyla. Į Kurgan-Tiubės miestą mamos parseivežti irgi nuvažiavojiviena. Mes turėjome namuose padaryti idealią tvarką, visas pakampes išvalyti ir net kiemą nušluoti. Tą dieną žvarbus vėjas kiaurai košė retus kalnų krūmokšnius. Susikūprinus, smulkių raukšlių išvagota kakta, linguodama į taką bėriui, tempiančiam vežimą, ji neperstojo galvoti apie grįžimą į Lietuvą.

Kai visos jautrios būtybės, ji buvo gundoma pabėgti nuo žiaurios gyvenimo tikrovės, bet vis nesiryžo to padaryti baimindamas negerū pasiekmių. Jau ne vienas bandė ištūkti iš šios vergijos ir beveik visi buvo sugrąžinti atgal. Tuos, kuriuos negrąžino – pakeliui nušovė arba sugavę išvežė į Sibirą. Niekas nežino, kuo kvepia mirtis, o jei kas ir žino, nepasakys...

Nuo sunkių minčių ją išvadavo mainaškės – Indijos varnénai, apsigyvenę Tadžikijoje. Gal juos irgi ištremė iš tėvynės piktai žmonės... Iš pradžių jie krito į apleistą vynuogyną, lyg vėjo nupūsti nuo telegrofo laidų, bet čia pat juodu debesiu vėl pakilo į orą ir pabiro žydroje padangėje. „Visai taip pat, kaip būdavo pas mus rasotais pavasario ry-

tais,“ – pagalvojo ji ir vėl pasinėrė į praeities prisiminius. Lietuvoje liko jos dide lis, gražus ūkis su visais pastatais ir dideliu sodu. Kada prazdavo po langais cerciaus krūmas, aplink jį našlaitės, narcizai ir žibuočiai, nuo bičių gausos turėdavo uždaryti langus.

Mylėjo Jadvyla savo gimtinę. Ten, Šeduvoje, ji lankė mokyklą, priėmė Pirmają Komuniją, čia ištekėjo, sukūrė šeimą. Jos tėvas buvo vokiečis, todėl 1944 metais, kada vermachto kariuomenė traukėsi į Vakarus, paliko Lietuvą ir jis. Vyras, užėjus rusams, išėjo į mišką. Jadvyla ji matė tik porą kartų. „Tu neliūdėk, mano brangioji, dar pasima-

problemilos. Aš nesiskundžiu. Pinigai ir turtas negali susteikti pilnatvės. Žinoma, nuostabu po ši tiek metų turėti viską, tačiau svarbiausia – širdis ir siela.“

Sakoma, kad daug ko atsisakės žmogus tebekeliauja amžių kelias, stengdamasis įspeti savo ir pasaulio mīslę. Užmiršęs kasdieninius rūpesčius mąsto apie save, savo vietą gyvenime, jaučia pažinimo troškulį, dvasios nerimą, sugebėjimą suklupus atsitiesti, liūdesio ir džiaugsmo santykiumą. Teta Jadvyla buvo linksma moteris. Stebédamas ją galėjai pamanyti, kad šis žmogus niekuomet negali lieiti ašarų net dėl didžiausios ir skaudžiausios netekties ar

Visai kitokio charakterio buvo mano mama. „Pasiutus boba!“ – sakydavo visi ją pažinojusieji.

Kartą didelį „šposą“ ji iškrėtė vienam tadžikui, medvilnės brigados brigadininkui. Pristojo tas prie mamos, nors pasikark. Nė per žingsnį šalinėneina. Tada ji jam ir sako:

– Jeigu nori su manimi gyventi, turi „kalymą“ sumokėti.

– Mailiš! – sutinka tas.

Vakare, grįžtamos iš lauko darbų, moterys mato prie mūsų vartelių pririštus kelis avinus, stovinčius maišus su miltais, cukrumi ir ryžiais, o ant rakančių krūvos sėdintį brigadininką. Moterys netveria juoku, šmaikštauja, tik viena

ri Budiono sovchoze. Uzbekė, senmergė, į antras žmonas tau tikrai tiks. O Urbonavičienės negaliu atiduoti. Ji tremtinė, Maskvos nuosavybė. Politinė tremtinė, suprantī?!

Po savaitės lietuviés, sutikusios brigadininką, klausė:

– Kodėl nepasirodai? Albina visas akis pražiūrėjo, labai liūd.

– Negalima man „ženyti“. Raisas nusiuntė pas sekretorių, tas pradėjo piršti kitą, sakė, kad Albina – tremtinė, rusų nuosavybė.

Apie kolūkio pirmininko Usumanovo ir partijos sekretoriaus pokalbių niekas taip ir nesužinojo, tačiau galima spėti, kad abu saldžiai pasijuokė iš tokų piršlybų...

Mama ir teta Jadvyla buvo labai skirtinos moterys, priešingybė viena kitai, bet labai darniai sutarė tarpusavyje. Visi tuo stebėjosi. Daug metų jos gyveno kartu, dalijosi paskutiniu duonos kąsniu. Teta Jadvyla vaikų neturėjo, matyt, todėl visą savo meilę atidavė man su broliu ir kaimynų vaikams.

Mama tapo medvilnės plantacijos brigados brigadininke. Per dieną taip nusivydavo nuo kojų, kad vos parėjusi namo krisdavo į lovą ir čia pat užmigdavo. Ryta, su saule, – vėl į darbą. Teta Jadvyla dirbo toje pačioje brigadoje, bet vis mažiau laiko joms likdavo pabūti vienoms, kaip anksčiau pasėdėti prie arbatos puodelio, sugalvoti ir iškrėsti kokį pokštą ar betarpiskai, moteriškai pasišnabždėti.

Žmonės, patyrę tokius išgyvenimus, mirties nebebijo. Jų tikėjimas, kad ateis blogiui galas, sustiprėjo, netekties baimė galutinai išnyko. Išgyvenimai turi gydomąjį poveikį. Svarbiausia – suvokti žmogaus elgesio motyvus, išsiaškinti, kiek vienų kitiems meilės dar liko.

Mes, vaikai, buvome daugelio įdomių įvykių liudininkai. Bet kaip lėtai, kaip vienpusiškai mes Brendome. Mums buvo pateikta tik viena pasaulio ir visuomenės pažinimo versija. Gal net ne versija, o tikėjimas dogma. Šioje dogmoje beveik nesimatė žmogaus. Buvo klasės, visuomenė, valstybė. Mes patys savoje gesinome ankstyvuosis bundančios asmenybės blyks telėjimus, užgniauždavome abejones arba abejodavome tyliai, kad niekas negirdetų. Išlikti buvo svarbiau nei gyventi... Buvome atskirti nuo pasaulio, nuo visuomeninių ir estetinių idėjų. Ne tik nuo pasaulio, nuo savo pačių praeities, tradicijų...

(Bus daugiau)

Medvilnės plantacijų belaisviai

Tadžikės moterys buvo geriausios A. Urbonavičienės (viduryje) draugės

tysime, amžinai maskoliai Lietuvoje negyvens, išsinešdins, iš kur atėjė, – vis kartojo ir glostėjos plaukus. Nepasitvirtino jo žodžiai, tarybinė valdžia išsilakė ir pradėjo tautų genocidą. Ją su motina išgrūdo į Vidurinę Aziją, kurios niekuomet ir sapne nesapnavo. Jos mylimasis dinggo kaip į vandenį. Jeigu būtų Lietuvoje, gal jų surastų, o gal jo kaulai pūsta durpynu raistiouse... Dieve, už ką jai tokia kančia...

Teta Jadvyla mums buvo kaip antra motina – maitino, prausė, glostė. Kartais prasidavo, kad kai buvo jauna, turėjo daug bendraminčių, viena savo esybe neapkentusiu išibrovėliu okupantų. Piki žmonės pasekė jų slaptus susirinkimus, iškundė – ir abi su mama atsidūrė prekiame vagone. Ji buvo ištverminga moteris, išlaikė visus likimo mestus išbandymus. Jos mama mirė. Kai tetą klausdavo, kaip vertina savo atsidūrimą Tadžikijoje, ji visuomet atsakydavo: „Niekto nekaltinu dėl bėdų, kurios užgriuvo mane. Tai mano gyvenimas, mano

nepakeliamo skausmo. Bet aš jos ašaras mačiau. Mačiau, kaip ji pasislėpusi nendryne ant sraunaus aryko kranto graudžiai verkė, kai paskutiniaišas žodžiai ją komendantas išbarė. Nevaldydamas pykčio jis šaukė: „Kaip tu galėjai leisti, sena ragana, kad gyvuliai atsidurty medvilnės plantacijose ir išmindžiotų tokį didelį pasėlių plotą?! Kas paliko fermos vartus atidarytus? Supūdysiu kalejime, parazitai!“

Komendantas ją stipriai įžeidė. Tą kartą gyvuliai dar nebuvę suvaryti į fermą, kalti buvo juos ginę iš ganyklos pie menys, bet Jadvyla nebandė teisintis. Tylejo.

Mums, vaikams, teta buvo gerumo išikūnijimas. Geresnį kąsnį pati nesuvalgys, atiduos vaikams. Rūpinosi mums dieną ir naktį. Neduok Dieve, kuris nors susirgtų! Vidurynakties eitę ieškoti žmogaus, galinčio padėti. Tokį žmogų galima buvo rasti tik tadžikų kišlake, kur piktai šunys sulig versiū. Tabibai – vie tiniai žyniai, buvo vienintelai tremtinii pagalbininkai.

mama stovi susirūpinusi, nežino, ką daryti. Bet greitai kažką sumastė ir nusiūpsysojo. Drąsiai priėjo prie brigadininko ir paklausė:

– Tu pas raisą buvai?

– Ne, – pašoko tas.

– Tada eik pas kolūkio pirmininką ir atnešk jo sutikimą mūsų vestuvėms.

Brigadininkas griebė savo mantą, atrišo avinus ir nudūlino namo.

Kitą rytą jis pravėrė raioso Usmanovo kabineto duris. Pirmininkas pakėlė akis:

– Kas nutiko, Džamšėdai? Kokios bėdos pas mane atvijo?

– Noriu „ženyti“!

– Tai, kad tu jau „ženotas“! Suprantu, nori antros žmonos? Kas jis? – rimtai klausė pirmininkas.

– Albina.

– Albina?! Urbonavičienė?! – Usmanovas vos tramde juoką. Jis suprato, kad tremtinės moterys vėl iškrėtė pokštą ir nutarė prisidėti.

– Čia, Džamšėdai, rimtas dalykas, – sakė jis. – Tokius klausimus tik pirmasis rajono partijos sekretorius sprędžia...

Kai brigadininkas išėjo pro duris, pirmininkas raitėsi iš juoko. Bet po kiek laiko susigriebė – su tokiais „šposais“ gali ir iš darbo išlekti!

Džamšedas, nieko nelaukdamas, važiavo į rajoną. Deginamas nesutramdomos meilės, beldėsi į partijos sekretoriaus duris. Gerai, kad tadžikai nestokoja humorą, moka patys pajuokauti ir suranta kitus.

– Sakai raias Usmanovas tave pasiuntė, – šypsojosi sekretorius. – Ką gi, pabandysiu tau padėti. Žinau vieną mote-

2008 m. liepos 25 d.

DKA reorganizavimo sukaktis

(atkelta iš 5 psl.)

1951 metai buvo tragiški. Birželio 26 d. Širvintų r., prie Rubikonių ežero, žuvo Titnagas su Gyliu, Ožiu bei Žalvarniu. Po šio smūgio DKA jau neatsikėrė. Jai vadovauti liko Antanas Vaičiūnas-Skirmantas, tačiau rugsėjo 26 d. Molėtų r. Ažumiškio miške jis žuvo kartu su savo pavaduotoju Ignu Meilumi-Daktaru. Likot 3 burių likučiai: Titnago, Stasio Šinkūno-Daugirdo, Aniceto Kranio-Juknio, viso 10 organizuotų partizanų. Jie nenuleido rankų iki pat 1954 metų.

1950 m. spalio 25 d. Kurklių šile žuvo Alfonso Auksutolio-Erelė partizanai. 1951 m. spalio 29 d. Valų miške čekistai suėmė būrio vadą Daktarą ir Juozą Morkūną-Klajūną, g. 1918 m., iš Birželių k., Žemaitkiemio valsč. Abu nuteisė sušaudyti ir 1952 m. rugpjūčio 13 d. nuosprendę įvykdė. Žuvo Daktaro brolis Viktoras-Šurmas, kitas brolis Vincas-Myna buvo suimtas.

Steponas Satkevičius-Gintvaitis, g. 1925 m., iš Janonų k., Alantos valsč., žuvo 1951 m. kovo 19 d. Labanoro giroje kartu su partizanu Steponu Jakučioniu-Aušra, g. 1923 m. Išduoti užverbuto partizano Juozo Buikos-Skrėjūno. 1952 m. žiemą ir pavasarį Šešuolių ir Želvos valsč. darveikė trys Stasio Roko-Beržo kovotojai: Beržas, Povilas Puodžiūnas-Žeruolis ir Stasys Rinkūnas-Jazminas. Šią grupę 1952 m. balandžio

28 d. Molėtų apylinkėse užpuolė enkavedistai ir visus suėmė. 1952 m. apie Pabaiską liko 4–5 Kranto partizanų grupė. Tais metais du iš jų žuvė, kiti suimti vėliau. 1952 m. spalio 27 d. Ukmergės r. Trinkūnų k. ūkininko Mackelos sodyboje žuvė vieni iš paskutinių Kranto būrio partizanai. Kranto ir P. Misiūno-Vytenio būriuose tuo metu dar kovojo Jonas Rudokas-Šaulys, Henrikas Savickas-Genys, Pranas Kavurtis, Jonas Bagdonas-Margiris, kitų žinomi tik slapyvardžiai: Vermachtas, Tigras, Strazdas, Vygaandas, Kirvis. Tai buvo nepaskutiniai iš apylinkių partizanai. Alfonsas Katinas-Raganis, g. 1927 m., iš Dvarninių k., Šešuolių valsč., išduotas žuvė 1952 m. balandžio 4 d., Rimeisių k., Broniaus Startos sodyboje.

1954 m. vasario 26 d. Šešuolių valsč., ūkininko sodyboje įrengtoje slėptuvėje slapstėsi iš Paškonių k., Želvos valsč., Povilas Šmačiukas-Švyturys, g. 1919 m. Ryšininkė pranešė, kad su juo nori susitikti partizanas Žeruolis. Nuėjės pamata pažiastamą partizaną bei kitus su juo buvusiems du žmones. Povilas Puodžiūnas, tada jau agentas „Mokytojas“, paskojo, kad miške yra daugiau partizanų, kvietė prisijungti. Priėjus Labeikių miškų, tiebu sugriebė Povilą už rankų, pasukui surišo ir atidavė MVD kareiviams. 1954 m. liepos 30 d. Pabaltijo karinis tribunolas nuteisė partizaną 25 m. kalėjimo. Iš lagerių į Lietuvą su-

grijo tik 1974 m. Sako, kad Atgimimo metais išdavikas Povilas Puodžiūnas pasikorė.

Dovydų miške, Kėdainių r., 1953 m. vasario 11 d. suimtas partizanas Vincas Navarauskas parodė LLKS tarybos nario, buvusio DKA Brinktinės štabo viršininko Juozo Šibailos-Dieduko, Merainio bunkerį. Buvo žiema, bunkeris gerai užmaskuotas. Rastiesiems bunkeryje buvo siūloma pasiduoti, tačiau pasigirdo šūviai. Taip nelygioje kovoje žuvė partizanų pulkininkas Juozas Šibaila ir jo pavaduotojas Povilas Žilys.

Ankstį 1954 m. kovo 10 d. ryta Micės vnk., Želvos valsč., buvo suimti partizanai Bronius Purlys-Bosas, g. 1923 m., ir Jonas Keburys-Dobilas, g. 1919 m. Jie buvo išduoti.

Plieno brolis Stasys Morčūnas-Tarzanas, rinktinės štabo narys, slapstėsi net iki 1965 m., bet buvo sugautas ir nuteistas 15 metų kalėti. Paleistas iš kalėjimo tik 1980 m.

Šimkaičių miške, Jurbarkor, 1953 m. gegužės 30 d. buvo išduotas ir suimtas LLKS tarybos prezidiumo pirmininkas, partizanų generolas Jonas Žemaitis-Vytautas, g. 1909 m. Nuteistas mirties bausme, 1954 m. lapkričio 26 d. nuosprendis įvykdytas. Su Jono Žemaičio žūtimi, partizaninio pasipriešinimo organizuotos kovos Lietuvoje neliko.

Tokia kruvina ir garbinga DKA istorija. Lietuvos pasipriešinimo kova tėsėsi ištisus 10 metų.

Atsiliepkite!

Aš, Ona Žmuidzinavičiūtė-Svirskienė, prašau atsiliepti žmones, kalėjusius su mano téveliu **Juozu ZMUIDZINAVIČIUMI**, gimusiu 1892 m. Varėnos KGB rūsiuose 1946–1947 m.

Rašykite adresu: **Dzūkų g. 66-5, Varėna; tel. (8 310) 51 146, mob. 8 687 11 768.**

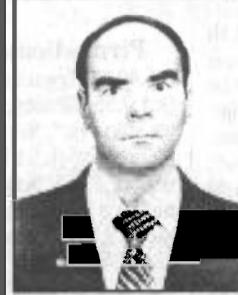
Kreipiuosi į žmones, priimančius 1945 m. liepos 22 d. vykusį partizanų mūšį Vertukų miške, kurio metu žuvė Viktoras Gailius ir Elena Gailiūtė. Šiame mūšyje nemaža dalis partizanų pasitraukė iš sovietų kariuomenės apsuptyses. Jei yra liudininkų, parašykite man apie kautynes arba atsiųskite adresą, aš pats parašysiu laišką.

Rašykite adresu: **Antanui Jakubauskui, Gylių k., Gylių paštas, 60408 Raseinių r.**

ILSEKITES RAMYBEJE

Bronius Vilius Ingaunis

1941–2008

Gimė Mikėnų k., Utenos aps. Augo savo senelių Karolinos ir Juozo Juliaus Ingaunių šeimoje. 1948 m. su seneliais ir dvimi jų dukterimis buvo ištremtas į Krasnojarsko kr. Kazačinsko r. Tremtyje lankė mokyklą. 1958 m. grįžo į Lietuvą. I namus neleido. Seneliai pasistatė mažus namelius Maišiogaloje. 1965 m. Bronius vedė, užaugino dukterį. Ilgus metus gyveno Klaipėdoje. Dirbo radistu žuvies pramonėje, vėliau Baltijos laivų statykloje. Nuoširdžiai užjaučiame artimuosius.

LPKTS Klaipėdos filialas

Jonas Kisielius

1915–2008

Gimė Ukmergės aps. Pagirių valsč. Žižmių II dvaro gausioje kumečių šeimoje. Baigę keturis pradžios mokyklas skyrius, būdamas dylikametis pradėjo su tévu dirbtį grioviakasiu. 1937 m. tarnaudamas karą aviacijoje, baigė ryšių mokomąjį kuopą ir liko tarnauti kariuomenėje, kartu mokėsi suaugusiuojimui. 1941 m. istojo į R. Mikuliūno organizuojamą partizanų būrių. Jiems buvo pavesta saugoti Kauno radijo stotį. 1942 m. istojo į Lietuvos laisvės armiją (LLA). 1945 m. buvo areštuotas ir nuteistas 10 m. pataisos darbų lagerio. Tapęs negaliu į Lietuvą grįžo 1957 m. Dirbo Kauno elektros tinklų įmonėje elektromontieriu. Buvo 1941 m. birželio 22–28 d. sukilielių sajungos karys.

Lietuvos 1941 m. birželio 22–28 d. sukilielių sajunga

Vincas Petkevičius

1930–2008

Gimė Budninkų k., Marijampolės r. 1947 m. buvo areštuotas ir nuteistas 25 m. Kalėjo Vorkutoje. Šeima buvo ištremta į Ust Abakaną, Krasnojarsko kr. 1956 m. išeistas į tremtį, vedė, suaukė trijų sūnų. 1965 m. apsigyveno Latvijoje. 1995 m. grįžo į Lietuvą. Buvo suteiktas kario savanorio statusas.

Veronika Kauneckaitė-Sutkevičienė-Slotkuvienė

Palaidota Radviliškio kapinėse.

Užjaučiame sūnus su šeimomis ir artimuosius.

LPKTS Radviliškio filialas

Algimantas Jonas Ražinskas

1936–2008

Gimė Kelmės r. Galminaičių k. ūkininkų šeimoje. Karo pabaigoje neaiškiomis aplinkybėmis nušautas tévas, 1951 m. rudenį motina su trimis vaikais ištremti į Krasnojarsko kr. Rybinsko r. Algimantas tremtyje dirbo traktorininku. 1957 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Radviliškyje. Vedė, užaugino du sūnus. Palaidota Radviliškio kapinėse.

LPKTS Radviliškio filialas

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“

Prenumeratos indeksas – 0117.

Prenumerata kainuoja:

1 mén. – 5,60 Lt,

3 mén. – 16,80 Lt,

6 mén. – 33,60 Lt.

Vienas savaitraščio numeris kainuoja 1,40 Lt.

„Tremtinis“ išeina keturis kartus per mėnesį.

Prenumerata priimama iki kiekvieno mėnesio 22 dienos.

SL289

Redaktorė - Jolita Navickienė

Redakcija: Aušra Šuopytė,

Dalia Maciukevičienė,

Vesta Milerienė

Tremtinys

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214
Indeksas 0117. El. paštas: tremtinys@erdves.lt , LPKTS puslapis interne: <http://www.lpkts.lt>
Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sask. AB "Vilniaus bankas", kodas 70440, Nr.LT18 70440600 0425 8365.
Spausdino spaustuvė UAB "Rinkos aikštė", Josvainių g. 41, Kėdainiai
Offsetinė spauda 2 sp. lankai. Tiražas 3590. Užs. Nr.

Kaina 1,40 Lt